

MUNI
PED

Osobnost učitele praktického vyučování

Nikola Straková

Požadavky na vzdělání učitele praktického vyučování

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících

- Hlava II §3: Předpoklady pro výkon pedagogického pracovníka:
 - a) způsobilost k právním úkonům,
 - b) odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost,
 - c) bezúhonnost,
 - d) zdravotní způsobilost,
 - e) znalost českého jazyka, není-li dále stanoveno jinak.

§9: Učitel střední školy; odst. 3: Učitel praktického vyučování získává odbornou kvalifikaci

- a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu studijního oboru, který odpovídá charakteru praktického vyučování,
- b) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání, který odpovídá charakteru praktického vyučování,
- c) **středním vzděláním s maturitní zkouškou** získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání, který odpovídá charakteru vyučovaného předmětu,

a

- 1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy, nebo
- 2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy, nebo
- 3. studiem pedagogiky.

§9: Učitel střední školy; odst. 5: Učitel odborného výcviku získává odbornou kvalifikaci

- a) podle [odstavce 3](#), nebo
- b) **středním vzděláním s výučním listem** získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání, který odpovídá charakteru vyučovaného předmětu,

a

- 1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy,
- 2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy, nebo
- 3. studiem pedagogiky.

Studium pedagogiky

- se rozumí vzdělání získané studiem
 - ve vzdělávacím programu akreditovaném pro další vzdělávání pedagogických pracovníků
 - uskutečňovaném vysokou školou **nebo zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků**
 - (120 hodin)

Požadavek odborné praxe v oboru

- není legislativně zakotven
- je však žádoucí a na základě zkušeností se jeví jako potřebná praxe v oboru 5 let

Požadavky na osobnost učitele

- Tvořivost
 - schopnost hledání nových a užitečných řešení, nových postupů, technik a metod.
- Zásadový morální přístup
 - vychází z humanismu, smyslu pro demokracii, vztahu k práci, ukázněnosti, pevné vůle.
- Pedagogický optimismus
 - důvěra v účinnost pedagogického působení, v žákovy síly a jeho pozitivní vlastnosti.
- Pedagogický takt
 - respektování žáka jako svébytného jedince s právem na korektní zacházení, úctu a uznání, schopnost sebeovládání, dovednost vyslovit nepříjemné věci přiměřeným nedestruktivním přístupem.
- Pedagogický klid
 - trpělivost, neuspěchanost, přiměřené reakce.
- Pedagogické zaujetí
 - práce by měla učitele bavit, měl by mít sklon k ovlivňování jiných lidí, k osvětové a vzdělávací práci, měl by považovat svou práci za užitečnou a potřebnou.
- Přísná spravedlnost
 - nepreferovat některé žáky před jinými, vyhýbat se subjektivním psychologickým postojům.

Autorita učitele

- závisí na:
 - jeho společenské a odborné pověsti,
 - na charakterových a morálních schopnostech
 - a důležitá je i jeho řídicí schopnost.
- je charakteristikou vztahu žáků k učiteli
 - podmíněna jak vlastnostmi a jednáním učitele, tak žáků,
 - A ovlivňuje ji prostředí.
- Důležitou podmínkou na straně žáků = jejich motivace k učení a zájem o daný vyučovací předmět
 - Z velké části má tuto podmínku učitel ve svých možnostech, jak dokáže žáky zaujmout, kladně motivovat k učení

Kompetence učitele

= způsobilost k vykonávání výchovně vzdělávací činnosti

– Zahrnují kompetence:

- osobnostní,
- psycho-pedagogické,
- komunikativní,
- kompetence k uplatnění jako třídní učitel (kompetence řídicí, poradenské a konzultativní).

– Nejen výchovná a vzdělávací činnost ve výuce a mimo ni, ale i:

- proces projektování výuky, její vyhodnocení a řešení mnoha činností a úkolů v souvislosti s činnostmi školy.
- Učitel se pohybuje ve složité komunikační síti, jejímiž členy jsou kromě učitelského sboru a vedení také rodiče, členové české školní inspekce a další osoby zainteresované do edukačního procesu (lidé podílející se na odborných praxích, odborníci v oboru apod.)

Základní oblasti profilu absolventa učitelského studia

- Oborová (předmětová) kompetence
 - znalost příslušného oboru
- Didaktická a psychodidaktická kompetence
 - znalost vyučování a učení
- Pedagogická kompetence
 - znalosti kontextu výchovy a vzdělávání
- Diagnostická a intervenční kompetence
 - znalost prostředků pedagogické diagnostiky
- Sociální, psychosociální a komunikativní kompetence
 - znalost prostředků socializace, vytváření pozitivního klimatu a prostředků pedagogické komunikace
- Manažerská a normativní kompetence
 - znalost norem a vzděl. politiky a organizace práce žáků
- Profesně a osobnostně kultivující kompetence
 - znalost širších kulturních hledisek a prostředků formování postoje a hodnotových orientací žáků

Učitel a komunikační síť

- Učitel - žák (žáci ve skupině).
 - na začátku pracovní doby uplatňovat ve větší míře vedoucí roli
 - postupem času je třeba dát žákům prostor a stát se rádcem a pomocníkem
 - je vhodné si vybudovat přátelský vztah
- Učitel – další učitelé praktického vyučování.
 - pozitivní, na bázi pozitivní komunikace a spolupráce
 - Dobrý kolektiv učitelů = předpoklad pro dobrý kolektiv žáků
 - Nikdy neshazovat jiného učitele před žáky
- Učitel – učitelé odborných předmětů i dalších předmětů.
 - pozitivní, na bázi pozitivní komunikace a spolupráce
 - důležitá je koordinace teoretické a praktické výuky, při které spolupracují učitelé teorie a praxe
- Učitel – vychovatelé.
 - pozitivní, na bázi pozitivní komunikace a spolupráce
- Učitel – rodiče žáků.
 - Výchovná spolupráce rodičů a učitelů je mimořádně důležitá
 - Dospělé osoby, kt. zásadně přispívají k rozvoji dětí v různých fázích vývoje = rodiče a učitelé
 - Vhodná komunikace (nejlépe osobní) pomáhá zefektivnit výuku i zlepšit výsledky žáků
- Učitel a vrchní učitel praktického vyučování.
 - vztah podřízeného k nadřízenému
 - nadřízený celkově řídí a koordinuje výuku, kontroluje práci a výsledky práce jednotlivých učitelů, jeho úkolem je také upevňovat kolektiv a spolupráci učitelů
 - podřízený učitel se jím řídí a pomáhá mu

Profesní činnosti učitele

- manažerské funkce
 - plánování, organizování, vedení, kontrola
 - cíl = dosažení požadovaných výsledků vzdělávání
- profesní činnosti/kritéria kvality
 - plánování výuky
 - prostředí pro učení
 - procesy učení
 - hodnocení práce žáků
 - reflexe výuky
 - rozvoj školy a spolupráce s kolegy
 - spolupráce s rodiči a širší veřejností
 - profesní rozvojučitele

Zdroje

- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících
- MŠMT.cz
- *Pedagogická příprava učitelů praktického vyučování: odborná konference sítě TTnet ČR : konference se konala 30.11.-1.12.2017 v Berouně*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2018. ISBN 978-80-7481-201-9.
- Pecina, P. Didaktika praktického vyučování technických oborů II. Výuková opora. Brno: PdF MU, 2016.
- Stejskalová, P. Didaktika praktického vyučování obchodu a služeb, Brno: PDF MU, 2013